

Kloakkutslipp til gode sjøresipienter — Fylkesmyndighetenes holdning

Av Egil Danielsen

Egil Danielsen er sivilingeniør og overingeniør i Miljøvern-avdelingen, Fylkesmannen i Rogaland.

*Innlegg på seminar i Norsk Vannforening
3. oktober 1984.*

I Rogaland har vi sjøresipienter i alle kategorier, fra sterkt påvirkede, der utslipp av avløpsvann bør unngås i så stor grad som mulig, til bortimot upåvirkede vannmasser med stort volum og god utskifting. Uten å gå nærmere inn på en definisjon av begrepet *gode sjøresipienter*, kan vi slå fast at deler av sjøområdene i fylket må kunne betraktes som gode resipienter for avløpsvann.

Fylkesmannens holdning i disse, som i andre utslippssaker, er selvfølgelig at utslippet må vurderes i forhold til resipientens evne til å ta imot avløpsvannet.

I de tilfeller det ikke er øyensynlig og umiddelbar fare for at utslippet skal påføre resipienten uakseptabel skade, følges de retningslinjene som er trukket opp i Rundskriv T-22/83 fra Miljøverndepartementet. D.v.s. det blir gitt tillatelse til utslipp av lavgradig rensset avløpsvann samtidig som det stilles krav om gjennomføring av program for overvåking av forurensningstilstanden og utviklingen i områdene rundt utslippet.

Jeg skal forenkle sakskomplekset endel, og framføre de grunnleggende prinsippene fylkesmannen i Rogaland arbeider etter når det gjelder utslipp til gode sjøresipienter:

Vi har to typer saker:

1. Når det med relativt stor sikkerhet kan slås fast at det på lang sikt er unødvendig med kjemisk eller mekanisk rensing.
2. Når det er sannsynlighet for at rensenanlegg må anlegges. Her er det egentlig to undergrupper:
 - der sannsynligheten er meget stor for at rensenanlegg må innstalleres. I disse tilfellene er det tidsspørsmålet som må avgjøres på grunnlag av resultatene fra overvåkingen. Det er altså egentlig snakk om en utsettelse av gjennomføring av nødvendige tiltak til det er tvingende nødvendig.
 - der det er mindre sikkerhet angående nødvendigheten av videregående rensing. Hovedspørsmålet er her om det er nødvendig å rense kjemisk eller mekanisk i det hele tatt.

Konsesjonene blir utformet for å ivareta situasjonen i de enkelte tilfellene.

Ut fra estetiske hensyn mener vi at utslipp ikke bør etableres uten fjerning av grovere fraksjoner fra avløpet. Selv for utslipp i den første gruppen jeg nevnte, blir det derfor stillet krav om installasjon av siler, evt. slamavskiller dersom utslippet er relativt lite.

I gruppe 2, der det er sannsynligheter for at det en gang vil bli stillet krav om ytterligere rensing, blir kravene i konsesjonen utformet på en slik måte at det skal være enklest mulig å bygge ut anlegget til fullverdig rensenanlegg. Dette vil si at de anleggskomponentene som blir installert i perioden med lavgradig/urenset utslipp i så stor grad som mulig blir valgt og utformet slik at de på en enkel måte kan innpasses i et fremtidig rensenanlegg. I praksis betyr dette at det først blir stillet krav om innstallering av forbehandlingsdelen til rensenanlegget, dvs. maskinrenset rist og sandfang/fettfang.

Et videre sentralt krav i konsesjonen er at det utarbeides planer for utbygging og finansiering av rensenanlegg slik at arbeidet kan settes igang på kort varsel. Bakgrunnen for dette ligger i den praksisen som er etablert og som medfører at det blir tatt affære først når det blir en negativ utvikling i resipienten. Gjennomføring av tiltak bør derfor skje uten at det blir unødige forsinkelser.

En forutsetning for den praksisen som er etablert, er de undersøkelser som blir gjennomført før og etter at utslippet er satt i verk. Ettersom vi skal bruke tid på å diskutere nødvendigheten for undersøkelser i ettermiddag, skal jeg foreløpig avholde meg fra å gå nærmere inn på dette, bare gjenta at undersøkelsene er en forutsetning.

Jeg skal nevne et par aktuelle eksempler på saker der retningslinjenes rutiner blir fulgt.

Det er naturlig for meg i denne sammenheng å begynne med Byfjordsaken:

Interkommunalt Vann-, Avløp- og Renovasjonsverk (IVAR) har søkt om utslippstillatelse for kommunene Stavanger, Sandnes, Sola og Gjesdal. Valg av ut-

slippssted er gjort på grunnlag av inngående undersøkelser som ble gjennomført i 1976—77. Disse konkluderte med at Byfjorden var den klart beste resipient i forhold til andre fjordområder rundt Stavangerhalvøya. Etter forutgående drøftinger med fylkesmannen og kommunene fremmet IVAR på forsommeren i år en søknad som innebærer etablering av forbehandlingsanlegget først, i tillegg til at det blir igangsatt et program for overvåking av tilstanden og utviklingen i områdene rundt det planlagte utslippet.

Overvåkingen er allerede igang, slik at vi skal få registrert tilstanden i vannmassene før utslippet blir økt vesentlig. Nå vil jeg ikke foregripe begivenhetenes gang — behandlingen av saken er enda ikke avsluttet i kommunale organ, og bunken med protester på søknaden er relativt stor, men jeg tror ikke jeg røper for mye dersom jeg antyder at konsesjonen vil bli gitt den form som er beskrevet her tidligere, i samsvær med prinsippene i søknaden.

Jeg vil også nevne at vi sannsynligvis vil få utslipp av slam i sjøen (innsamlet slam fra slamavskillere og septiktanker). Fylkesmannen mener at slam bør disponeres på land, men har etter sterke ønsker fra enkelte kommuner funnet å akseptere slamutslipp. Det er nå på tale å sette i verk to utslipp av slam til sjøen, ett i Karmsundet og ett på Jærkysten. En eventuell utslippstillatelse vil i de to tilfellene bli gitt for et begrenset antall år, og det vil ikke bli gitt tillatelse til andre sjøutslipp av slam mens disse prøveprosjekter er igang.

Resultatene fra undersøkelsene som gjennomføres ved utslippene vil være avgjørende for om det etter prøveperioden skal være aktuelt å tillate tilsvarende utslipp andre steder.